

4. Patologiske forandringer

4.1 Vekstforstyrrelse

Veksthemning av foster kan skyldes placentaforandringer i form av vekstretardasjon, modningsforstyrrelse og betydelige tromber eller infarkter.

4.1.1 Vekt og basalflate

Under graviditeten øker placentas vekt.

Relasjon mellom vekten og basalflaten er relativ konstant.

Tabellen i Tillegg II gir en oversikt over fysiologisk relasjon mellom basalflaten og/eller vekten og gestasjonsalder.

Avvik fra tabellens verdier kan tyde på sirkulasjonsforstyrrelse eller modningsavvik.

For stor placenta svarende til verdiene i 90.-percentilkurven eller større kan tyde på:

- gestasjonsdiabetes
- mb. hemolyticus neonatorum
- hydrops congenitus
- cyanotiske hjertefeil
- kongenitale tumores
- chorangiomatose
- modningsforstyrrelse (nedsatt modning)
- langvarig opphold i mer enn 4000 m høyde

For liten placenta passende med verdiene i 10.-percentilkurve eller mindre kan tyde på:

- svangerskapshypertensjon
- kronisk hypertoni hos moren
- kronisk nyresykdom hos moren
- sent stadium av diabetes mellitus med karskader hos moren
- kollagenoser med reumatoid vaskulitt hos moren
- kronisk intrauterin infeksjon
- genetisk feil hos barnet

4.1.2 Placentakvotient

Verdien angir en relasjon mellom placentavekt og barnets vekt som kan sammenliknes med normverdier i referansetabeller. Verdien kan indikere makroskopiske og histologiske funn, men også kliniske forhold hos barnet eller moren.

$$\text{Placentakvotient} = \text{placentavekt} : \text{barnets vekt i g}$$

Placentakvotienten blir fysiologisk mindre med økende graviditetslengde.

En for høy verdi kan tyde på: - totter med nedsatt modning

- hydrops placentae
- chorangiomatose
- massiv blodstuvning (fjøtoplacentar transfusjon)
- redusert føtal vekst med normal placentavekst

En nedsatt kvotient finnes ved: - nedsatt placentavekst

- føtal makrosomi
- hydrops føtalis
- kongenitale tumores

4.1.3 Fjøtoplacentar ratio

Verdien opplyser om vekstrelasjon mellom barnet og placenta uten å tar histologien med i betraktning. P.g.a. dette er verdien muligens mest av klinisk betydning.

$$\text{Fjøtoplacentare ratio} = \text{barnets vekt} : \text{placentas vekt i g}$$

Referansetabeller opplyser om normverdier alt etter gestasjonslengde.

Normalt skal verdien øke med gestasjonslengden.

4.2 Implantasjonsskader

Alle makroskopiske forandringer som påvirker vekstsymmetrien, altså faktorer som påvirker placentas basalflate, parenchymtykkelse og trofoblastimplantasjonen er per definisjonen implantasjonsskader:

- formavvik
- navlesnorfeste
- implantasjonsskader (feil plass, for dypt)

4.2.1 Formvarianter

- placenta bi- eller multilobata
- placenta bi- eller tripartita
- biplacenta
- placenta ekstrachorialis (se fig. 43)
- placenta membranacea

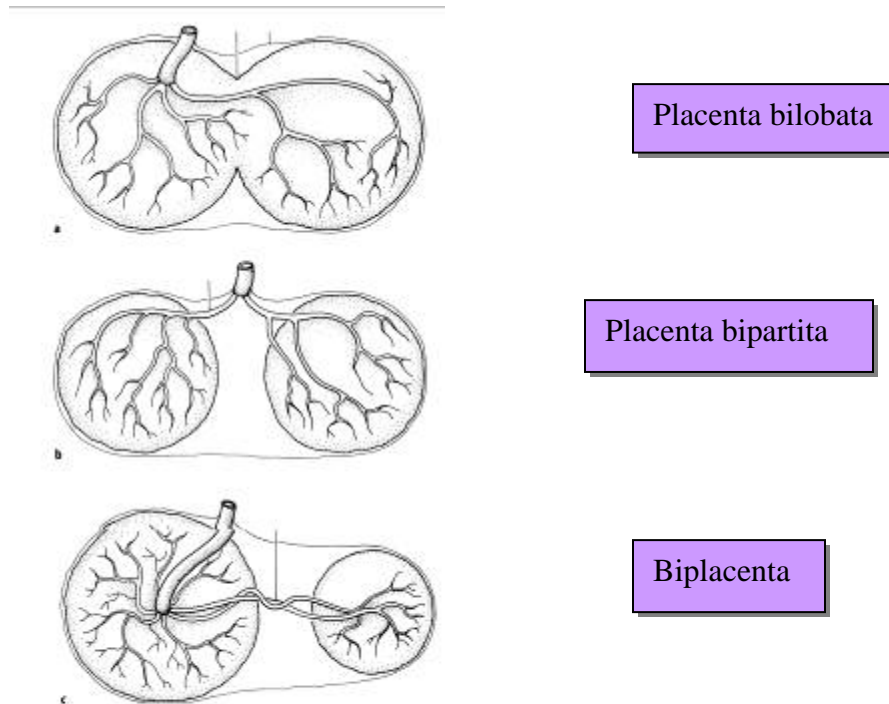

Fig. 42: Formvarianter (modifisert) etter Vogel ⁽³⁾

- (1) **placenta bi- eller multilobata** har en eller flere innsnøringer. Det er ikke beskrevet økt risiko for mor eller fosteret.
- (2) **placenta bi- eller tripartita** er delt opp i lobuli. Alle lobuli henger sammen via hinnene. I hinnene forløper allantoiskar. Navlesnorfestet er alltid velamentøst og risiko for for tidlig vannavgang, karruptur eller sirkulasjonsforstyrrelse er forøket.
- (3) **biplacenta** er en liten adskilt morkake som er vedhengende hovedplacentaen. Blodkarene forløper ubeskyttet i hinnene. En biplacenta kan under graviditeten retinere til en polypp.

(4) placenta ekstrachorialis:

Den choriale overflaten er mindre enn placentas basalflate.

Man skiller mellom placenta **ekstrachorialis marginata** og placenta **ekstrachorialis circumvallata**.

Placenta **ekstrachorialis marginata** har en voll på mindre enn 3 mm høyde, mens vollen ved placenta **ekstrachorialis circumvallata** er mer enn 3 mm.

Ved placenta ekstrachorialis circumvallata øker føtalt risiko for randløsning p.g.a. blødning

Det forkommer varianter med partiell utvikling av ekstrachoriale arealer.

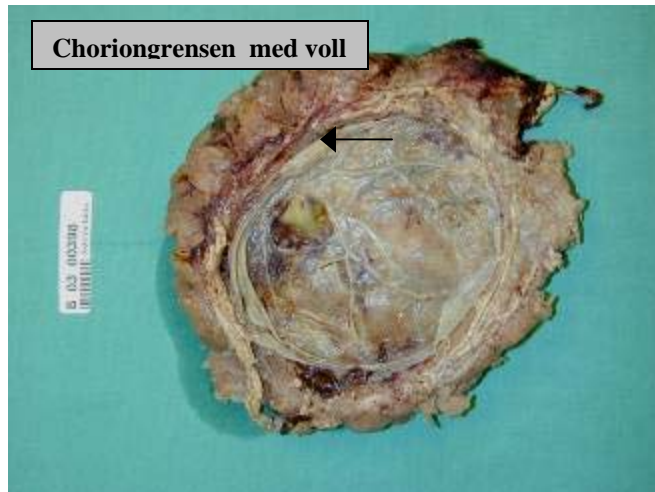

Fig. 43: Placenta circumvallata

(5) placenta membranacea: parenchymtykkelse mindre enn 5 mm.

Denne typen finnes ofte partial utviklet som **placenta membranacea partialis**.

Placenta membranacea tilfredsstill ikke barnets ernæringsbehov. Derfor finnes disse variantene hyppig ved føtal vekstretardasjon eller abort.

4.2.2 Mer inngående omkring implantasjonsskader

4.2.2.1 Placenta på feil plass:

- for lavt sittende placenta (nedre uterinsegment)
- **placenta prævia marginalis** (til 'indre mormunn')
- **placenta prævia partialis** (delvis over 'indre mormunn')
- **placenta prævia totalis** (fullstendig over 'indre mormunn')

Komplikasjoner er blødning og barnet må oftest forløses ved akutt sectio.

4.2.2.2 Implantasjonsdypde:

Det skilles mellom forskjellige dypdemål av chorion frondosum:

Placenta accreta: basale totter ligger inntil myometriet; enten partial eller total

Placenta increta: totter og trofoblastøyer ligger i myometriet

Placenta percreta: totter ligger inntil serosa

4.3 Utviklingsforstyrrelse av allantoiskar

- vasa aberrantes
- varicer
- føtale aneurismer
- aplasi av en navlesnorarterie

4.3.1 Vas aberrans

Definert som forgrening av allantoiskar, som løper fritt på randen eller i amnion- og chorionhinne. Risiko for fosteret er placentalsøsning med blødning som følge av torsjons- og tensjonskrefter.

4.3.2 Varicer

Venøs utposning av allantoiskar, vanligvis uten patologisk betydning.

4.3.3 Føtalt aneurisme

Fokal utposning av en arteriell forgrening av allantoiskar i chorionplaten eller i en stamtotte. Et aneurisme kan finnes solitær eller multiple, opptil to cm i diameter. Det finnes enkelte rapporter om føtal død p.g.a. ruptur med blødning.

4.3.4 Solitær navlesnorarterie

Kan være kombinert med andre føtale misdannelser, men forekommer også isolert altså uten andre misdannelser.

4.4 Patologi i chorionplaten

Chorionplaten kan vise cyster, hematomer eller tumores.

4.4.1 Cyster

Vanligst forekomst på chorionplatens overflate, hyppigst nær navlesnorfeste. Cystene har ikke patologisk betydning.

4.4.2 Hematomer

Hematomer ligger overfladisk på chorionplaten under amnionhinner og oppstår vanligvis mekanisk under fødselen. Hematomer inneholder føtalt blod .

Meget sjelden er disse av patologisk betydning, dog avhengig av størrelsen.

4.4.3. Chorangiom

Chorangiomer er benigne kartumores i placenta, eller hamartomer.

Makroskopisk ses velavgrensede, solitære eller multiple tumores med varierende størrelse, sjelden større enn 5 cm. Ofte ses chorangiomer som tilfeldige funn i rutinesnitt. Det histologiske bildet frembyr cellerike, cellefattige, kollagenrike og kollagenfattige varianter. De kollagenrike typene kalles for fibromer. Komplikasjoner kan være blødning med placentalsløsning og/eller placentainsuffisiens.

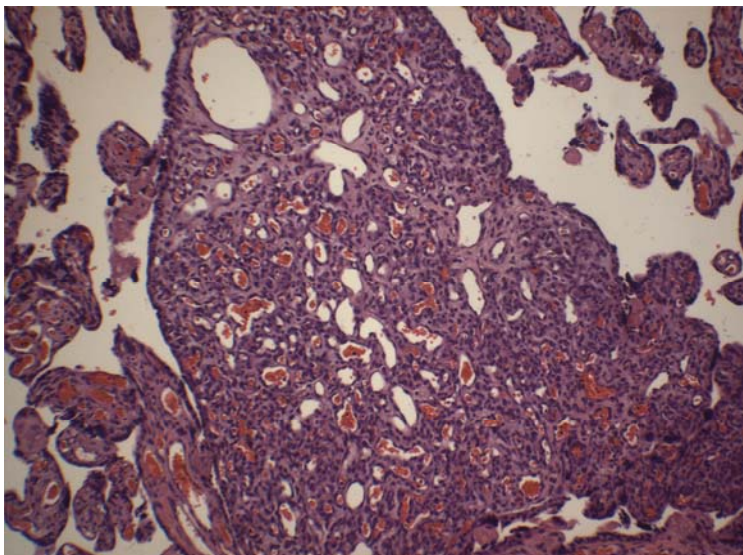

Fig. 44: Chorangiom

4.4.4 Teratom

Teratomer er solide, dels cystiske tumores som kan forekomme på chorionplaten eller i navlesnoren.

4.4.5 Choriokarsinom

Makroskopisk er choriokarsinomer godt vaskulariserte tumores, utgående fra chorionepitelet.

Fig. 45 og 46: Placenta med choriokarsinom makroskopisk

Histologisk ses cytotrofoblast, intermediaærtrofoblast og syncytiotrofoblast.

Tumorcellene er pleomorfe med mange mitoser.

Det foreligger økt risiko for choriokarsinom ved molare graviditeter, spontanaborter og ekstrauterine graviditeter i anamnesen.

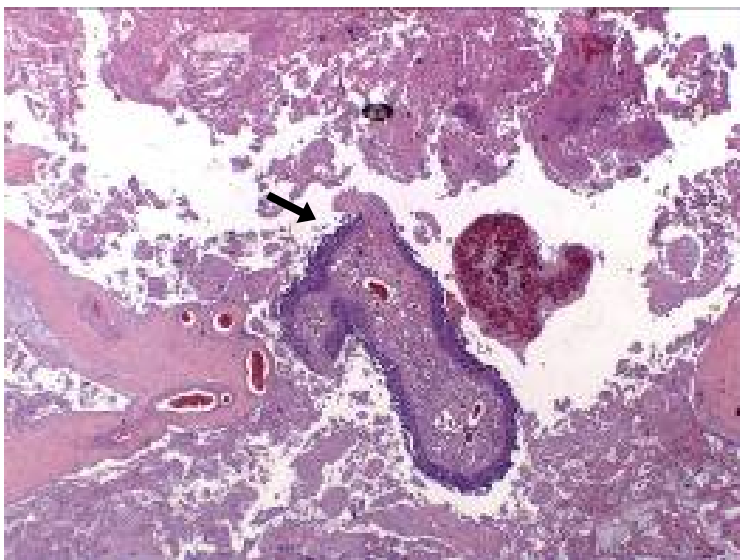
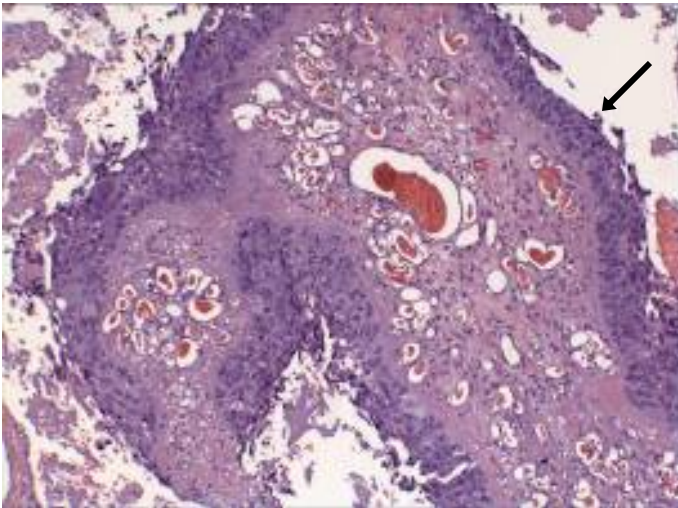

Fig. 47: Choriokarsinom histologisk

Fig. 48: Atypisk trofoblastproliferasjon

4.5 Forstyrrelse av vaskularisering

Infarkter, blødning og tromber diagnostiseres makroskopisk.

Forskjellen mellom gitter- og kotyledoninfarkter ses kun makroskopisk.

Her skiller en mellom akutt, subakutt og kronisk infarkt/trombe.

Infarkter og tromber i placentas perifere deler er ikke relevante og sier ikke noe om placentas funksjon.

Finner en økt mengde infarkter i en placenta skal man måle disse tredimensjonalt og alle infarkter skal typebestemmes. Deretter oppsummerer man alle og setter verdien i relasjon til placentas totalvolum.

$$a/2 \times b/2 \times c \times 3,14 = \text{cm}^3$$

Infarktvolum som inntar mer enn 15-20 % av hele placentavolum er patologisk og dermed av klinisk betydning. Placenta kalles i disse tilfeller for en infarktplacenta.

4.5.1 Kotyledoninfarkt.

Et kotyledoninfarkt er et infarkt i en føtomaternal enhet, velavgrenset, rund-ovalt som kan ligge basalt og intermediært.

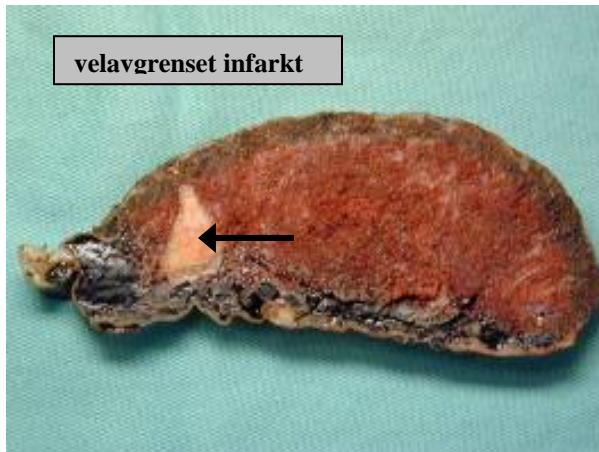

Fig. 49: Kotyledoninfarkt

4.5.2 Gitterinfarkt

Gitterinfarkter forekommer i varierende størrelse, ikke relatert til en føtomaternal enhet.

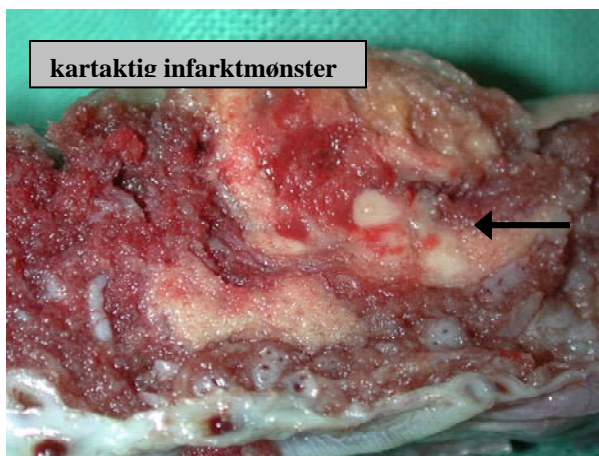

Fig. 50: Gitterinfarkt

4.5.3 Subchoriale og basale pseudoinfarkter

Subchoriale pseudoinfarkter viser et tykt lag av fibrin som er tykkere enn det fysiologiske Langhans-fibrinoidet. I enkelte tilfeller kan dette medføre en materno-placentar

sirkulasjonsforstyrrelse. Basale pseudoinfarkter forekommer analogt med fortykkelsen av Nitabuch-fibrinoid.

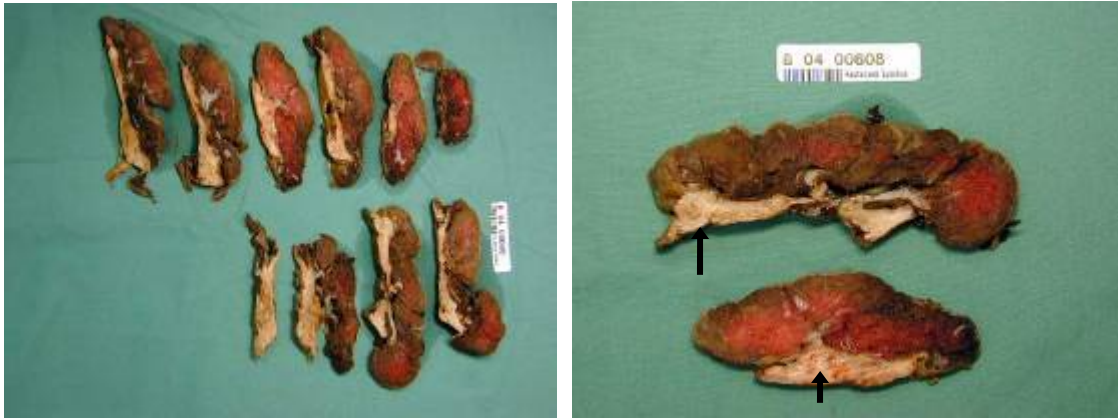

Fig. 51 og 52: Subchorialt pseudoinfarkt

4.5.4 Tromber

Intervilløse tromber er lagdelte og avleires på og rundt placentatottene i det intervilløse rom.

Makroskopisk er tromber skarpt begrenset, ert- eller haselnøttstore.

Snittflaten varierer med trombens alder.

Fig. 53: Subakutte tromber

Fig. 54: Kronisk trombe med lagdelt oppbygging

4.5.5 Diagnostikk av infarktets alder

4.5.5.1 Akutte infarkter er mørkerøde og godt avgrensete.

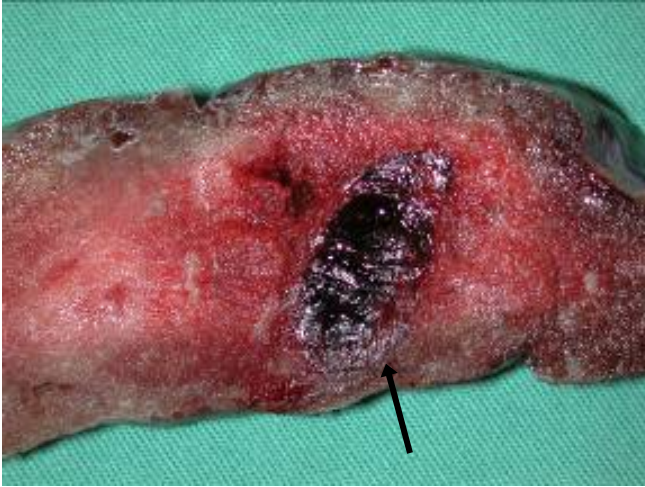

Fig. 55: Akutt kotyledoninfarkt

4.5.5.2 Subakutte infarkter er brunfargete:

Fig. 56: subakutt infarkt

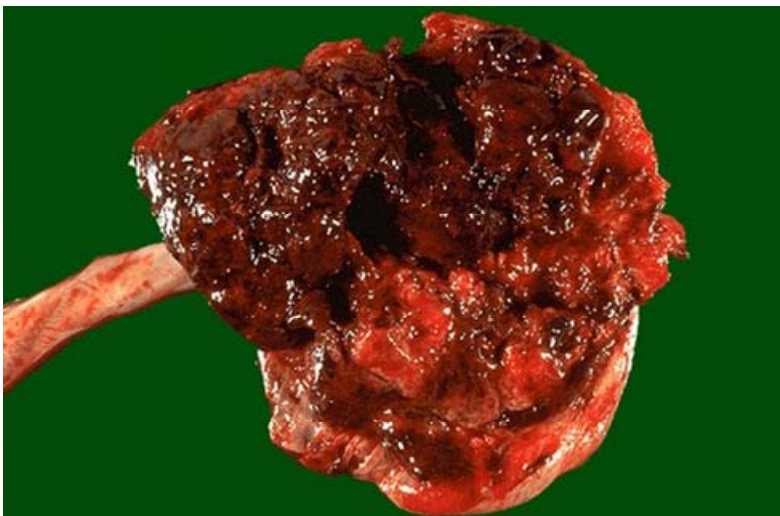
4.5.5.3 Kroniske infarkter er grå-hvite og godt avgrensede:

Fig. 57: Kronisk infarkt

4.5.6 Placentaematom

Kun hematomer med basalflateimpresjon og basalflatedefekt er ekte hematomer. Blodavleiringer og enkelte koagler er ikke av patologisk betydning!

Fig. 58: Basalflatchematom